

PROCES-VERBAL nr. 02/17

al Ședinței Consiliului coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie

(13 iulie 2017, ora 14.00, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, sala de ședințe, et. II, str. Vasile Alecsandri nr. 1)

Au fost prezenți: dna Lilia Pascal, dl Luca Vlad, dl Gheorge Trofin, dl Ghenadie Neamțu, dna Ala Vechiu, dl Corneliu Eftodi, dna Natalia Pînzaru, dl. Eduard Mihalas, dna Barbara Jamar, dna Odagiu Victoria, dna Galina Gavrilă, dna Natalia Popa, dl Tudor Vasiliev, dna Valentina Bodrug-Lungu, dna Valentina Seuța, dl Sergiu Mărgărint, dna Rodica Corețchi-Mocanu, dna Svetlana Rusu, dna Victoria Cernat, dna Lilia Potîng, dna Liliana Radu-Spataru, dna Ludmila Popovici, dl Oprea Mihail .

Dna Lilia Pascal a salutat toți membrii și invitații participanți la ședința ordinară a Consiliului enunțând următoarele subiecte pe ordinea de zi:

1. Prezentarea mecanismului de obligarea la tratament a persoanelor dependente de alcool, de droguri și de alte substanțe psihotrope conform Legii nr.713 din 06.12.2001, precum și a mecanismului de aplicare a măsurilor medicale prin constrângere conform Legii nr.1402 din 16.12.1997, raportat la asistența subiecților violenței în familie.

2. Prezentarea inițiativei de consolidare a abordării multidisciplinare pe cazurile de violență în familie.

3. Prezentarea Recomandărilor Metodice privind implementarea legislației în domeniul combaterii violenței în familie.

4. Diverse. Concluzii.

După prezentarea subiectelor de pe ordinea de zi a urmat runda de prezentări.

Dna Lilia Pascala a menționat că selectarea subiectelor pentru ordinea de zi a ședinței a fost dictată de problemele cu care se confruntă atât victimele abuzate de agresori care sunt consumatori de substanțe alcoolice și psihotrope precum și profesioniștii din domeniu în cazul referirii acestor persoane către servicii specializate. În acest context Dna Lilia informat pe toți cei prezenți că a început procesul de elaborarea a instrucțiunilor sectoriale privind intervenția specialiștilor din domeniu social și medicină în cazurile de violență în familie.

Ulterior Dna Lilia a punctat realizările după precedenta ședință a Consiliului cum ar fi:

- Organizarea unei ședințe comune cu specialiștii pentru protecția copilului pentru cazurile de violență în familie unde sunt implicați și copii.
- Adresarea către Ministerul Justiției sau Consiliul Superior al Magistraturii cu privire la problematica aplicării art. 435 al Codului Contravențional.
- Analiza de către CNPAC a mecanismului de intervenție în cazurile de violență în familie când este implicat un minor reieșind din noile prevederi adoptate.
- Transmiterea în adresa membrilor Consiliului a Ordinului IGP nr. 134 din 15 martie 2017.
- Participarea unei delegații din Republica Moldova la Conferința „” care a avut loc la București;
- Acordarea unui interviu tematic axat pe „” în vederea elaborării unui studiu de către OSCE;

La cele menționat de Dna Lilia au fost oferite următoarele comentarii:

- Dna Ala Vechiu (reprez. OSCE) a menționat că acest studiu este realizat în țările unde există conflicte armate înghețate și este axat pe violența față de femei.
- Dna Valentina Bodrug (reprez. Gender Centru) a menționat că recent la Viena a avut loc o conferință generală a OSCE, eveniment care a avut printre subiectele analizate și violența în bază de gen.

În continuare Dna Natalia Popa (MS) a mulțumit pentru organizarea acestei ședințe în care este abordată o problemă stringentă și anume dependența față de consumul de alcool prin prisma violenței în familie.

Cu referire la subiectul ce ține de obligarea de a trece un curs de dezalcoolizare Dna Popa a invitat la ședință pe reprezentanții Dispensarului Republican de Narcologie (Tudor Vasiliev și Oprea Mihail).

Dl Tudor Vasiliev (DRN) a menționat că subiectul discutat în ședință este unul foarte important pentru soluționarea cazurilor de violență în familie. O problemă enunțată este că legislația din domeniu există însă nu este corect aplică sau chiar nu este aplicată deloc.

Înainte de a trece nemijlocit la subiectul ședinței Dl Tudor Vasiliev a prezentat anumite informații de ordin general și date statistice. Astfel alcoolul este unul din factorii principali a accidentelor rutiere și a violenței în Republica Moldova. Alcoolul este cauza a peste 200 de maladii și stări (traumatisme, tulburări de comportament). La capitolul mortalitate alcoolul este cauza a circa 10% (4000 de decese/anual), 16 % suicide. Pierderi din productivitate sunt estimate la circa 1% din PIB.

Astfel după estimățiile din anul 2010 consumul pe cap de locuitor este de aproximativ 18,2 l. Pe parcursul anului 2013 consumul se micșorează pînă la 16,8 l., anul 2014 consumul se micșorează pînă la 16,2 l., anul 2015 consumul ajungînd la 15l.

Studiile din domeniu denotă următoarele **0**:

- În RM peste 69,7% din bărbați și din 53,5 % femei consumă alcool;
- 12 % Bărbați și 4,3% femei consumă alcool zilnic;
- Inițierea în consumul de alcool 15,6 ani băieți și 16,6 ani fete.
- 46 % din elevii claselor (7-8) din RM pot obține liber băuturi alcoolice;
- 6 din 10 elevi (58 %) din centrele urbane pot obține ușor produse alcoolice (berea și vinul);

În același context Dl Vasilev s-a referit la prioritățile Ministerului Sănătății la etapa actuală care este orientat spre profilaxie. Astfel medical de familie efectuează screening-ul prin care se face corelația direct între consumul de alcool și maladiile depistate.

Din analiza efectuată în multe state europene o unitate standard de băutură care conține 10 ml de alcool pur stă la baza oricărei băuturi. Astfel în RM doza zilnică permisă dacă nu sunt alte contraindicații este de 2 unități standard cum ar fi:

- 2 beri de 0.33 l.;
- 2 pahare de vin de 125 ml.;
- 30 ml. băutură alcoolică tare.

În RM tratamentul față de dependența de alcool este benevol și este acoperit de polița de asigurare medicală obligatorie.

Cu referire la cauzele survenirii violenței în familiei și anume consumul abuziv de alcool conform prevederilor legale persoanele dependente de alcool pot fi obligate de trece tratament obligatoriu în anumite condiții.

La cele expuse Dl Lilia Pascal e întrebat cum o persoană poate accesa aceste servicii fără a avea o poliță de asigurare medicală obligatorie. La care Dl Vasilev a relatat despre faptul că se respectă aceiași procedură ca și în cazul persoanei asigurate. De asemenea s-a menționat despre faptul că circa 35 % din cei care beneficiază de tratament nu au poliță de asigurare, astfel conform prevederilor legale medicul de familie este obligat în cazul sunt depistate semne ale consumului de alcool exagerat să întocmească o trimitere pentru tratament.

Conform prevederilor legale persoanele care suferă de dependență alcoolică sunt trimise spre examinare la comisii narcologice. În acest sens există și un regulament pentru determinarea gradului de dependență de alcool. Astfel există și prevederi care obligă persoanele dependente de alcool să urmeze tratament obligatoriu. Mecanismul de aplicare a acestor măsuri începe cu informarea despre posibilitatea persoanei de a urma un tratament benevol, ulterior se aplică măsuri de constrângere.

Un element al mecanismului dat este Comisia pentru probleme sociale care și poate remite către comisia de expertiză narcologică a persoanelor afectate. În acest sens Dl Vasiliev a menționat că doar în jumătate din autoritățile publice locale sunt programe aprobate pentru lupta contra fenomenului alcoolismului.

În continuarea celor enunțate Dl Vasiliev a menționat că urmare a refuzului de a se prezenta la examenul medical persoana în cauză dependentă de alcool poate fi adusă silit de către poliție (conform art. 15 a Legii 713).

Astfel temei pentru obligarea la tratament medical este hotărîrea instanței de judecată. De asemenea Dl Vasiliev a menționat că cadrul legal stabilește clar temeiul trimiterii la tratament medical obligatoriu, termenii documentele confirmative și modalitate de contestare a hotărîrii de judecată.

Conform al. (1) art. 16 a Legii nr. 713 (1) în cazul în care consideră că avizul comisiei narcologice este fondat, instanța de judecată poate emite o hotărîre privind trimiterea persoanei pentru supraveghere și tratament obligatoriu pe un termen de cel mult 43 de zile, aceasta fiind obligată să se prezinte în termen de 3 zile la instituția narcologică indicată în hotărîre. În cazuri excepționale, la cererea instituției narcologice, instanța de judecată poate prelungi termenul de tratament pînă la 3 luni, al.(2) dacă persoana absentează nemotivat de la ședința de judecată ori se eschivează de la examenul comisiei narcologice sau de la tratament obligatoriu în instituție narcologică, instanța de judecată hotărîște aducerea ei forțată de către poliția judecătorească din teritoriu.

Dl Vasiliev a menționat că pacienții se tratează în regim staționar, însă sunt și pacienți care se tratează în regim ambulatoriu. Astfel tratamentul are loc în condiții libere fără gratii.

În continuarea Dl Vasiliev a menționat că conform al. 3 al aceluiași articol dacă persoanele menționate la art.13 se eschivează de la testările comisiei narcologice, instanța de judecată, după ce va întreprinde măsurile prevăzute la art.14 alin.(2), va emite o hotărîre privind internarea lor într-o instituție narcologică pe un termen de pînă la 10 zile pentru narcotestări. În unele cazuri, la cererea comisiei narcologice a

instituției narcologice, termenul examinării staționare poate fi prelungit de instanța de judecată pînă la 20 de zile. Escortarea la instituția narcologică a persoanei pentru testare este asigurată de poliția judecătorească din teritoriu.

În contextul celor expuse Dl Vasiliev a menționat că la etapa actuală persoana nu trebuie pedepsită pentru faptul că suferă de alcoolism dar ea urmează a fi pedepsită doar în cazul în care comite o infracțiune. Astfel momentul de adresare la medic privind problema legată consumul de alcool este foarte important deoarece de acest moment depinde perioada de tratament și ulterior recuperare.

La cele menționate Dna Galina Gavrilă (M Ed.) a adresat o întrebare referitor la termenul de la primul contact cu medicul care depistează necesitatea tratamentului medical pînă la nemijlocit urmarea tratamentului.

Dl Vasiliev în acest sens a enunțat prevederile legale cu privire la termenul de examinare a cazului de instanță de judecată care prevede că în cazul trimeriei la tratament narcologic obligatoriu trebuie să fie examinat în instanță de judecată în termen de o lună din data depunerii cererii. În cazurile prevăzute la alin.(3) art. 16, durata examinării cauzei în judecată se prelungește cu perioada aflării persoanei testate la examen staționar.

Dl Vasiliev a menționat că în supraveghere medicală în instituțiile narcologice se află 47000 de persoane bolnave de alcoolism și sub 12000 de consumatori de droguri. Anual sunt internați 3000 de persoane bolnave de alcoolism și circa 5400 de persoane care suferă de abuz de alcool, 622 de persoane în anul 2016 au ajuns la etapa de psihoză alcoolică. Cele mai afectate raioane de alcoolism sunt: Comrat, Anenii Noi, Rezina, Nisporeni, Sîngerei, Călărași. Din numărul total de persoane aflate sub supraveghere medicală 15,6 % sunt femei. În anul 2016 în regim staționar au fost tratate aproximativ 7000 de persoane, în regim ambulatoriu peste 6000 de persoane.

Dl Vasiliev a menționat despre programele naționale în lupta contra consumului abuziv de alcool care sunt preluate de la cele europene și adaptate la standardele naționale. Astfel în urma campaniilor realizate rata morbidității în anul 2015 a scăzut de la 10% la 9%, în 2016 a scăzut la 8,4 %.

Dna Barbara Janmar a adresat o întrebare, dacă centrul narcologic lucrează direct cu centrele prietenoase tinerilor, precum și care este efectul alcoolului asupra femeilor gravide?

Dl Oprea a menționat că Dispensarul Narcologic are o conlucrare excelentă cu centrele prietenoase tinerilor din toată republica, în domeniul profilaxiei adicțiilor,

formarea unui comportament neagresiv. De asemenea instituția colaborarea cu numeroase organizații neguvernamentale, precum și cu „Asociația alcoolicii anonimi”, „Asociația narcomanilor anonimi”, iar în holul instituției sunt instalate panouri cu numerele de telefoane a acestor organizații.

Cu referire consumul de alcool la volan, cadrul normativ de prevenire și sancționare este stipulat atât în legea cadrul (713) cât și în Regulamentul circulației rutiere (H.G.296). În Republica Moldova doza admisibilă de alcool în sânge este de 0,3 g/l. Iar în dependență de gradul de alcoolemie se aplică sancțiuni contravențională sau penală.

La capitolul consumul de alcool în cazul femeilor gravide Dl. Vasiliev a menționat că Republica Moldova a fost printre țările în care a fost examinată problema cu referire la efectul alcoolului față de făt. Astfel problema în cazul dat este că embrionul are contact cu alcoolul prin care se pot genera diverse maladii. În cazul dat sunt foarte importante prevederile legale ce țin de interzicerea consumului alcoolului pentru copii și prevederi legale ce țin de publicitatea alcoolului.

Dl Eduard Mihalas a adresat o întrebare cu referire la calificarea „vinului” ca produs alimentar.

Dl Vasiliev a menționat că orice băutură care conține alcool este un produs alcoolic indiferent de cantitatea acestuia și că urmează a fi tratat în condiții egale cu alte produse alcoolice fie ele tari sau slabe.

Dna Lilia Pascal a adresat o întrebare cu referire la consumul de clei de către copii străzii.

Dl Oprea a menționat că ei sunt tratați în conformitate cu regulamentele de identificare și tratament a persoanelor consumatoare de substanțe psihotrope.

Dna Lilia Pascal a adresat o întrebare, în cazul în care este declanșat actul de violență iar victima este consumatoare de alcool și este într-o stare avansată de alcoolism, iar soțul este cel care aplică violență pentru a o disciplina. Cine în cazul dat este instituția responsabilă de referire către tratament organul social sau medicul?

Dl Oprea a menționat că în cazul dat este în vigoare Protocolul Clinic a Medicului de Familie prin care sunt ghidați toți medicii și toate aspectele procedurale de intervenție.

Dl Ghenadie Neamțu (IGP) a menționat că între MAI și MS există un ordin comun de lucru. Însă există o problemă în teritoriu în ce privește referirea către examinarea medicală privind consumul de alcool.

Însă Dl Oprea a menționat că organele de control conform prevederilor legale necesită să încheie un contract cu instituțiile medico sanitare pentru efectuarea expertizelor.

Dl Sergiu Margarint (SP) a dorit să menționeze că momentul actual nu coincid date Inspectoratului Național de Probațiune și Inspectoratul General al Poliției cu referire persoanele aflate la evidență și anume a minorilor, care se datorează modificărilor legislative. De asemenea Dl Margarint a menționat despre existența unor programe de reabilitare a consumatorilor de alcool și droguri care face parte din măsuri preins... .

În continuarea Dna Lilia a trecut a subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi.

Dna Lilia a menționat că la momentul actual există trei inițiative cu privire adaptarea mecanismului intersectorial în cazurile de violență în familie. Prima din ele vizează inițiativa MMPS și MS cu suportul UNFPA și CDF privind adaptarea instrucțiunilor pentru cazurile de violență în familie la standardele operaționale regionale. Cea de-a doua inițiativă vizează organizațiile ca „Promo-Lex”, „Casa Mărioarei”, „Memoria” ce vizează inițiativei de consolidare a abordării multidisciplinare pe cazurile de violență în familie. Cea de-a treia inițiativă este prezentată de UN Women privind implementarea modelului inovativ de activitate în prevenirea violenței în familie.

Dna Lilia Potîng (Promo-Lex) a menționat că proiectul nr.3 este implementat cu suportul UN Women și va activa la moment în Cahul și Hîncești. Activitatea va consta din formarea unor EMT cu prezența unor campioane.

Cu referire la inițiativa nr.2, Dna Lilia Potîng a menționat că acest proiect are o durată de circa 3 ani finanțat de Delegația Uniunii Europene în Moldova, printre activități va fi elaborarea unui sistem de referire intern dintre cele trei organizații.

În continuare Dna Lilia Pascal a trecut la subiectul 4 de pe ordinea de zi „Diverse”, unde celor prezenți li s-a propus să vizualizeze un poster și un spot video elaborat de „La Strada” care urmează a fi validat sub auspiciul Consiliului dat.

S-a decis:

- **Organizarea unei ședințe prin prisma recomandărilor realizate de CNPAC cu Direcția... și UNICEF;**
- **Organizarea unei ședințe dintre Inspectoratul General de Probațiune, Dispensarul Narcologic și UNICEF privind situația copiilor străzii;**
- **Aprobarea spotului video sub auspiciul Consiliului;**
- **Prezentarea instrucțiunilor sectoriale ale PG.**

**Vicepreședintele Consiliului,
Șef Direcție politici de asigurare a
egalității de gen și între femei și bărbați**

Lilia PASCAL